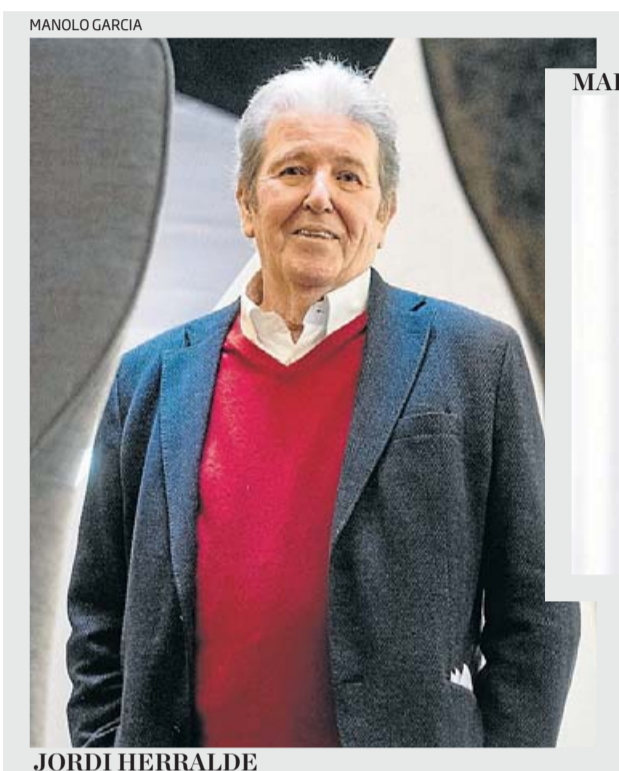

Un vici encara no condemnat

Que una editorial faci 50 anys i que una altra en faci 60 són notícies extraordinàries que val la pena celebrar com cal

Les interioritats editorials interessent moltíssim a poca gent

Jordi Herralde es defineix com un ionqui de l'edició i som molts els qui ens podríem definir com uns ionquis dels llibres d'Anagrama. D'aquí ve, per exemple, que la roda de premsa de presentació d'un nou llibre signat per Herralde esdevingui una mena d'homenatge a l'editor autoeditat. Els periodistes perdem la capacitat crítica davant d'algué que admirem molt i a qui devem tant.

La veritat és que el llibre en qüestió –titulat *Un día en la vida de un editor y otras informaciones fundamentales* i publicat a l'editorial que el mateix Herralde va fundar fa cinquanta anys– ens fascina: aquests volums sobre les interioritats llibresques interessent moltíssim a una colla reduïda de gent. I nou de cada deu periodistes culturals formem part de la curiosa secta disposada a devorar en sèrie els textos herraldians. Una col·lega diu que hi troba a faltar la sornegueria tirant a maliciosa que l'editor sol gastar en directe, però Herralde sap com ningú que certes maldats proferides de viva veu no acceptarien prou bé una transcripció escrita. I l'elegància és, des de sempre, marca de la casa.

"No desespereu, pòstumament poden sortir papers", ens avança aquest senyor editor, després d'ad-

metre que hauria pogut carregar les tintes contra determinades persones però ha preferit no fer-ho. Em recorda Julian Barnes, que fa uns dies al CCCB ens remetia a unes memòries pòstumes cada cop que li feien preguntes relacionades amb els elements autobiogràfics de la seva ficció. Barnes, per cert, és un dels escriptors de qui Anagrama ho ha publicat gairebé tot. Una política d'autor que també ha afavorit Richard Ford, Emmanuel Carrère, Kazuo Ishiguro, Antonio Tabucchi, Alessandro Baricco, Jean Echenoz i un envejat etcètera.

L'art d'aprofitar qualsevol ocasió per defensar un bon llibre

Un encert de Jordi Herralde és que fa les coses a consciència i ahora es pren poc seriosament a si mateix. "D'ell vaig aprendre que t'has de ficar de la teva intuïció encara que t'equivoquis i que has de treballar cada dia, cada minut", explica al programa *Terricoles* de Betevé la també editora Izaskun Arretxe, que va tenir la sort de treballar uns anys a Anagrama i que ara dirigeix l'àrea de literatura i pensament de l'Institut Ramon Llull. "Al Jordi li pregunten si fa bon temps i ell parla d'un llibre seu", diu Arretxe. Ja fa mig segle que Herralde no desaprofita l'oportunitat de defensar un llibre d'Ana-

grama, ni tan sols després d'haver-ne venut el 99 per cent de les accions a Feltrinelli "per imperatius biològics estadísticament pròxims". Els primers títols anagramescos (*L'ofici de viure*, de Cesare Pavese, i *Baudelaire*, de Jean-Paul Sartre, tots dos en català) van sortir l'abril del 1969, però la festa dels cinquanta anys es farà a finals de setembre.

La nit que vam semblar el gremi més ben avingut del món

La festa que sí que s'ha celebrat aquesta primavera és la dels seixanta anys de Club Editor. El verb exultar es devia inventar per poder descriure amb fidelitat l'estat de l'amfitriona Maria Bohigas Sales a l'Acadèmia de les Bones Lletres. "No havia fet mai tants petons!", exclama l'editora quan finalment puc arribar a saludar-la. El Palau Recasens de Barcelona acull tanta gent del sector editorial (de la "gran nació plumífera", en paraules de Bohigas) que, mentre dura la vetllada, sembla impossible que no sigui aquest el gremi més ben avingut de l'univers. Com apunta la Maria al final d'un discurs esplèndid, es tracta de "celebrar que estem vius i que ens dediquem a un vici encara no condemnat per la sanitat pública". I ho rebla: "Tot arribarà... i llavors, entre tots, continuarem el combat".

El Parlament Europeu va aprovar fa pocs dies una llei per la qual les plataformes digitals, Google entre elles, estaran obligades a partir d'ara a pagar a autors i editors els percentatges que els corresponguin en concepte de drets d'autoria i d'edició.

La lluita per aconseguir que els autors d'un llibre, d'una pel·lícula o de qualsevol objecte de creació ostentin la propietat intel·lectual sobre les seves obres és una lluita força antiga. John Milton (1608-1674) va escriure *Areopagitica* –que vol dir una cosa així com *camp obert*– en defensa de la llibertat de premsa i el dret dels autors a l'expressió de les seves opinions. Josep Carner va ser el traductor d'aquesta obra al castellà, publicada l'any 1941. És sabut que Carner només traduïa les coses en les quals estava d'acord, i aquesta traducció és un senyal de la seva liberalitat.

L'obreta de Milton va ser una fita important en la història de la llibertat de premsa. Pel que fa als drets d'autor tal com els coneixem encara als nostres dies, un precursor notabilíssim va ser, qui ho havia de dir, Lluís XVI. Les monarquies absolutes tenien aquest petit avantatge: un conseller o ministre qualsevol, de vegades fins i tot un *particular*, podia anar a veure el rei, explicar-li una injustícia o manifestar-li una proposta legítima, i el rei ordenava immediatament que es fes allò que ell mateix, després d'haver-hi pensat una estona, considerava just.

El 6 de setembre de 1776, doncs, el rei de França va escriure una carta a un dels seus ministres en aquests termes: "Farem bé d'ocupar-nos tant com sigui possible d'examinar les memòries dels llibreters de París i de províncies sobre la propietat de les obres i sobre els privilegis corresponents. [...] És una cosa que interessa molts dels meus súbdits, que són dignes en tots els sentits de la meua protecció. El privilegi de llibreria ha estat reconegut per nosaltres i és una gràcia fonamentada en la justícia; per a un autor, és el preu del seu treball; per a un llibreter [llavors equivalent a editor] és la garantia de la seva prosperitat".

El fet és que l'any següent el Consell d'Estat va decretar per llei això que segueix: "Tot autor que obtingui en el seu nom el privilegi d'una obra, tindrà el dret de vendre-la pel seu compte i fruità del privilegi corresponent per a ell i els seus descendents a perpetuïtat, llevat que atorgui aquest dret a un editor". Aquesta degué ser la primera llei que va existir a favor dels drets intel·lectuals. L'última, fins ara, és la que ha dictat el Parlament Europeu, on possiblement seu (a perpetuïtat!) algun descendent del monarca francès.

HULTON ARCHIVE / GETTY